

Geográfus Hírlevél

13.

Következő hírzárás 2009. június 1.
GH 14. várható megjelenése 2009. június 15.

Szeged, 2009. március 15.

Tudományos és oktatási események

Itthon

2009. április 24., **GeoInfo 2009, földtudományi informatika konferencia**, Miskolc
Infó: Hegedűs András ecoeged@uni-miskolc.hu

2009. május 22-24., **IGU Commission on gender and geography Conference "Post-socialism, neo-liberalism – old and new gendered societies and policies"**, Szeged-Temesvár
Infó: Judit Timár timarj@rkk.hu és Sorina Voiculescu vsorina@cbg.uvt.ro

2009. június 4-5., **Fiatal regionalisták VI. országos találkozója: Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa Térfolyamatai – integráció és dezintegráció**, Győr
Infó: vkundi@rkk.hu

2009. szeptember 4., **II. Magyar Turizmusföldrajzi Szimpózium**, Budapest
Infó: Laczkó Margit, csapkam@sparc.core.hu

2009. szeptember 16-17., **100 Years of Soil Science Since the First International Conference of Agrogeology in Budapest**, Budapest
<http://www.mta.hu/index.php?id=3342>

2009. szeptember 20-22., **IUSS Salinization Conference**, Budapest
<http://www.taki.iif.hu/sasconf/home.html>

2009. október 1-3., **100 éves a jégkorszag**, Pécs
Infó: jegkor@gamma.ttk.pte.hu

2009. október (pontos dátum még nincs), **VIII. Kaposvári Alkalmazott Informatikai Konferencia**, Kaposvár
Infó: aik@matinf.gtk.u-kaposvar.hu

Külföldön

2009. március 22-27., **Urban Microclimates: Mapping, Measurements, Models**, Association of American Geographers Annual Meeting, Las Vegas, Nevada, Egyesült Államok
<http://www.aag.org>

2009. március 25-27., **Towards eEnvironment Challenges of SEIS and SISE: Integrating Environmental Knowledge in Europe**, Prága, Csehország

<http://www.e-envi2009.org/>

2009. március 26-29., **V. Kárpát-medencei Környezettudományi Konferencia**, Kolozsvár
www.kv.sapientia.ro; nagy.krisztina@sapientia.ro

2009. április 19-24., **EGU 2009**, Bécs, Ausztria
<http://www.egu.eu/news/news/article/10/general-asse.html>

2009. április 22-25., **14 Int Conference: Urban Planning Regional Development & Information**, Sitges, Katalónia, Spanyolország
<http://www.corp.at/>

2009. április 24-25., **„Descriptio Transylvaniae” International Conference on History of Cartography and Historical Geography**, Marosvásárhely, Románia
<http://cholnoky.ro/content/view/202/193/lang.hu/>

2009. május 7-8., **World Conference on Transport Research Society (WCTRS)**, Antwerpen, Belgium
<http://www.wctrs.org/>

2009. június 2-3., **Population - environment: theory, findings, and problems of linking people to pixel - International Seminar of the Doctoral School of Geography**, Louvain, Belgium
<http://www.uclouvain.be/262580.html>

2009. június 2-5., **12th AGILE International Conference on Geographic Information Science**, Hannover, Németország
<http://www.ikg.uni-hannover.de/agile/>

2009. június 14-19., **FIG Working Week 2008 in Stockholm**, Svédország
<http://www.fig.net/pub/fig2008/>

2009. június 15-19., **Spatial Data Infrastructure Convergence: Building SDI Bridges to Address Global Challenge**, Rotterdam, Hollandia
<http://gsdi.org/gsdi11/topics.html>

2009. június 17-19., **27th Urban Data Management Symposium**, Ljubljana, Szlovénia
http://geography.hu/broadcast/udms_conf.html

2009. június 24-27., **10th International Meeting on Soils with Mediterranean Type of Climate – Soil Conservation and Protection is the Basis for Sustainable Land Management**, Bejrut, Libanon
<http://www.cnrs.edu.lb/10IMSMTC.pdf>

2009. június 24-27., **7th Annual Conference of the European Association of Environmental and Resource Economists**, Amszterdam, Hollandia
<http://www.eaere2009.org/>

2009. június 28-30., **5th Urban Research Symposium, Cities and Climate Change**, Marseille, Franciaország
<http://www.urs2009.net/docs/brochure.pdf>

2009. június 29-július 3., **Seventh International Conference on Urban Climate (ICUC-7)**, Yokohama, Japán
<http://www.urban-climate.org/>

2009. július 2-4. **International Conference on Landscape Economics**, Bécs, Ausztria
http://www.ceep-europe.org/workshop.php?id_workshop=48

2009. július 7-12., **7th International Conference on Geomorphology**, Melbourne, Ausztrália
<http://www.geomorphology2009.com/>

2009. július 11-15., **International Conference on Computational Information Technologies for Environmental Sciences: "CITES-2009"**, Krasnojarszk, Oroszország
<http://www.scert.ru/en/conferences/cites2009/>

2009. július 13-17., **2009 ESRI UC**, San Diego, Egyesült Államok
<http://www.esri.com/events/uc/index.html>

2009. augusztus 17-21. **Re-inventing the Rural between the Social and the Natural – XXIII ESRS Congress**, Vaasa, Finnország
<http://www.esrs2009.fi/>

2009. szeptember 3-4., **CMRT09, ISPRS Workshop Object Extraction for 3D City Models, Road Databases and Traffic Monitoring - Concepts, Algorithms and Evaluation**, Párizs, Franciaország
<http://www.ipk.bv.tum.de/isprs/cmrt09/>

2009. szeptember 6-9., **International Conference on Land and Water Degradation**, Magdeburg, Németország
<http://www.ufz.de/index.php?en=16521>

2009. szeptember 7-10. **Megacities: Risk, Vulnerability and Sustainable development**, Lipcse, Németország
<http://www.megacity-conference2009.ufz.de/>

2009. november 15-21., **XXVI International Cartographic Conference**, Santiago, Chile
<http://www.icc2009.cl/>

Beszámoló a IV. Magyar Földrajzi Konferenciáról

2008. november 14-15-én a Debreceni Egyetem három – a Tájvédelmi és Környezetföldrajzi, a Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési, valamint a Természetföldrajzi és Geoinformatikai – tanszéke közös szervezésében került sor a IV. Magyar Földrajzi Konferenciára. A Magyar Tudomány Ünnepe egyik legjelentősebb debreceni eseményének fővédnöke Dr. Fábián István, a DETEK elnöke volt.

A IV. Magyar Földrajzi Konferenciára érkező több mint 150 résztvevő két nap alatt 121 tudományos előadást hallgathatott, és 17 poszttert tekinthetett meg. A rendezvény első napján a debreceni Hotel Divinusban – a plenáris előadások, a geomorfológia, a településföldrajz, valamint a politikai és történeti földrajz szekció munkája mellett – sor került két kerekasztal-megbeszélésre a hazai geográfus-képzés jövőjéről, illetve a geográfus doktoranduszoknak szervezett intenzív kurzusok szükségességéről és lehetőségeiről.

A konferencia résztvevőit a szervezők nevében Csorba Péter, a Debreceni Egyetem Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tanszékének vezetője köszöntötte. Ezt követően Mezősi Gábor (Szegedi Tudományegyetem, Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék) tartotta meg tudományos előadását a plénum előtt *Hogyan határoljuk le tájakat* címmel. Szabó József (Debreceni Egyetem, Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tanszék) *Változó földrajz a változó világban* című előadásában tudománytörténeti szempontból vizsgálta a geográfia főbb kutatási irányvonalainak alakulását. Mika János, az Országos Meteorológiai Szolgálat vezető főtanácsosa *A melegedés kifulladásra, avagy közeli átbillenő pontok* című előadásában az IPCC legújabb jelentése utáni vitákról beszélt. Utolsó plenáris előadóként Süli-Zakar István (Debreceni Egyetem, Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék) ismertette Debrecen-Nagyvárad határon átívelő agglomerációjának területfejlesztésével kapcsolatos elképzeléseket. Ezt követően elkezdődött a másfél napos szekciómunka.

A geomorfológia szekcióban Gábris Gyula és Hevesi Attila elnökle mellett 15 geográfus, geomorfológus és geológus szakember előadását hallgathatták meg az érdeklődők. A legnépszerűbb témák a vulkánmorfológia, a tömegmozgásos folyamatok és az antropogén felszíni változások voltak. A településföldrajz szekcióban Tóth József és Kocsis Károly látták el az elnöki feladatokat. A 14 előadás településökológiai, urbanizációs folyamatokkal kapcsolatos, városrészek rehabilitációját érintő, illetve a vidéki kistelepüléseink problémáival összefüggő kérdésekre fókuszált. A politikai és történeti földrajzi szekció vezetését Hajdú Zoltán és Frisnyák Sándor látták el. A szekció meghívott előadójaként Hajdú Zoltán Magyarország 1918-2008 közötti geopolitikai lépéseiről beszélt.

A konferencia második napján a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában hat szekcióban folytatódott a munka. Délelőtt a biogeográfia-tájökológia szekcióban Mezősi Gábor és Keveiné Bárány Ilona elnökle mellett 12 előadást hallgathatott meg a közönség. A szekció meghívott előadói közül Kertész Ádám a korszerű tájföldrajz és tájökológia sajátosságairól beszélt, Varga Zoltán pedig a Kárpát-medence filogeográfiai folyamatait elemezte a legújabb kutatások tükrében.

A Dövényi Zoltán és Kovács Zoltán vezette gazdaságföldrajz-szociálgeográfia szekció 15 előadása rendkívül sokféle kutatási témára irányult. Több előadás foglalkozott iparföldrajzi, közlekedésföldrajzi kérdésekkel, az innovációk, a befektetések, a bűnözés és az egészségügyi helyzet területi eloszlásával, különböző városi lakókörnyezetek aktuális változásaival.

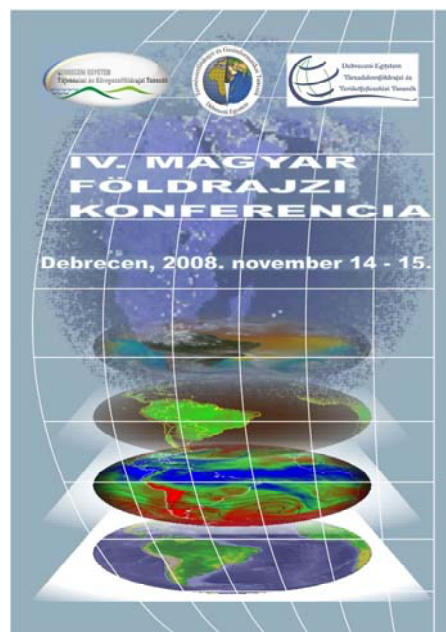
A turizmus földrajz szekciójában Michalkó Gábor és Szabó Géza látták el az elnöki teendőket. A legnépszerűbb témák a turisztikai imázs javítása, a turisztikai potenciál kihasználása, a turizmus gazdasági növekedésben és egyéb társadalmi folyamatokban játszott szerepe, illetve a turisztikai célterületek elérhetősége voltak.

Délután Nemes-Nagy József elnöklésével a terület- és településfejlesztés szekciójában 13 előadásra került sor. Több előadó foglalkozott az integrált városfejlesztési stratégiával, a hazai önkormányzatok gazdálkodása közötti különbségekkel, a birtokrendezés és a településrendezés kapcsolatával, a jövedelmi perifériák kérdésével és a megújuló energiaforrások felhasználásának társadalmi hatásaival.

A talajföldrajz-vízföldrajz szekció előadói – Kerényi Attila és Kertész Ádám vezetésével – a digitális talajtérképezési módszertan, talajosztályozási kérdések és a talajerózió mellett, hazai folyóink vízjárás-változásaival, az esésgörbe alakulásával, folyószabályozási kérdésekkel, a kanyarulatmintázatot befolyásoló tényezőkkel és vízminősítéssel foglalkoztak.

A konferencia kilencedik szekciójában éghajlattani előadásokat hallgathattak meg a résztvevők. A szekció vezetését Mika János és Tar Károly látták el. Több előadás foglalkozott a globális éghajlatváltozással és annak hatásaival, szélklimatológiával, ciklonok és anticiklonok szinoptikus klimatológiai vizsgálatával, városklímával, valamint különböző klimatikus helyzetek egészségre gyakorolt hatásával.

A konferencián elhangzott előadások és bemutatott poszterek anyagából 618 oldalas tanulmánykötet készült, amelyet a résztvevők már a konferencia kezdetekor átvehettek.

A visszajelzések alapján úgy vélem, hogy a konferencia elérte azt az immár hagyományosnak mondható célját – melyet még a 2001-ben Szegeden megrendezett első ilyen rendezvény szervezői tűztek ki –, hogy a földtudományokkal foglalkozó rendkívül szerteágazó szakmai kör együttműködését előmozdítsák, illetve lehetőséget teremtsenek elméleti, módszertani és pályázati elképzelések megvitatására, vélemények cseréjére.

Fazekas István, Debrecen

Beszámoló a Tájföldrajzi Albizottság 2008. október 10-i üléséről

Az MTA Földtudományok Osztálya Tájföldrajzi Albizottsága legutóbbi munkaülésén a Dél-Dunántúli régióval, azon belül is főleg a Dráva menti területekkel foglalkozott. Az összejövetel színhelye Pécs volt, az MTA PAB székháza.

Az ülést Dr. Csorba Péter (Debreceni Egyetem, Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tanszék), az albizottság elnöke nyitotta meg. A délelőtt folyamán öt előadást hallgattak és vitattak meg a résztvevők.

Az első előadást Pecze János, a Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság osztályvezetője tartotta *Legszebb folyóink egyike a Dráva* címmel. Ennek során bemutatta a Dráva folyó vízgyűjtőjének földrajzi adottságait, számszerű adatok mellett térképekkel és fényképekkel fűszerezve. Kitért a folyó szabályozástörténetére, és a DDKÖVIZIG által készített vízrajzi atlaszra is. Részletesen bemutatta a horvát oldalon, Bélavárnál tervezett Novo Virjei vízerőmű előnyeit és hátrányait. Ennek megvalósítása a magyar fél tiltakozása miatt nem kezdődhetett el. A legnagyobb érdeklődést a folyó és környékének használatával kapcsolatos gondolatai váltották ki. Kitért a közlekedés, a természetvédelem, a turizmus, a határőrizet, a horgászat és a területhasználat kérdéseire. Külön ismertette a folyószabályozás, az árvízvédelem és a fenntartás műveleteit. Az előadást követő beszélgetés során első sorban a hagyományos árvízvédelmi politika és a reformgazdálkodás kapcsolata került szóba, valamint a folyógazdálkodás tervezésének nyilvánossá tétele.

A következő bő fél órában Dr. Majer József (PTE TTK Környezettudományi Intézet) beszélt a Dráva vízminőségének hosszú távú alakulásáról. Előadásából kiderült, hogy a Dráva vízhozama és vízjárása nagyon hasonlít a Tiszáéra, de vízminősége jobb annál is. A vízminőséget négy tulajdonság-csoporttal lehet jellemezni: a halobitás (ion tartalom), a trofitás (szervesanyag-termelő képesség), a szaprobitás (szervesanyag lebontó képesség) és toxicitás (mérgező képesség). Az előadó a halobitás és a trofitás alakulását mutatta be 1988 és 2002 közötti végzett vizsgálatai alapján. Ismertette a hosszú távú változási trendeket és az évszakos változásokat is. Megállapította, hogy a Dráva az év nagy részében a legtöbb paraméterében eléri az első osztályú minősítést, így hazánk legjobb vízminőségű folyója. Fényképekkel illusztrálva bemutatta a drávai holtágak rossz helyzetét. Megállapította, hogy a meglévő holtágak a mesterséges eutrofizáció és a vízhiány miatt folyamatos és egyre gyorsuló pusztuló folyamatnak vannak kitéve, aminek egyik fontos kiváltó oka a vizes területeket a környező mezőgazdasági területektől elválasztó pufferzóna hiánya. Véleménye szerint nagy szükség lenne a komplex térségfejlesztő programokban a még meglévő értékek megóvására, a romlási tendenciák lassítására, illetve a eredeti természeti környezet visszaállítására nagyobb hangsúlyt fektetni. Ez természetesen nem valósítható meg a lakóság érdekeltebbé tétele nélkül.

A harmadik előadást Parrag Tibor, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának osztályvezetője tartotta *Természetvédelmi kihívások a Dráva mentén* címmel. Az első percekben bemutatta a DDNP értékes területeinek elhelyezkedését, majd áttért a drávamenti területek természetvédelmi problémáinak vázolására. Először a folyó szabályozásából adódó kérdéseket ismertette: az ártér kiterjedésének csökkenését, a medermélyülést, a mellékágak lezárását és holtágak vízellátásának romlását. Kitért az erőművek által okozott környezetet érintő befolyásokra, a vízszintingadozásra és a hordalékszállítás meggátolására, valamint ezek ökológiai következményeire. Igen káros jelenségként értékelte a mederből és a zátonyokról való kavicsbányászatot, ami számos faj életterét csökkenti. Javasolta a bányászat

kavicsteraszokra való áthelyezését. Ismertette azokat a lépéseket, amelyeket a magyar és horvát fél a határon átnyúló védett területek kialakítására tesz. A jövőbeni legfontosabb feladatnak a mellékágak revitalizációját és a holtágak vízellátásának javítását nevezte meg, amit azonban igen jelentős mértékben akadályozhat a Dráva medrének túlmélyülése. Az előadást követő beszélgetésen Pecze János hangsúlyozta, hogy időszakos kavicsbányászat csak olyan helyeken folyik a mederben, ahol azt a hajózás megköveteli.

Igen figyelemre méltó, a drávamenti tájhasználatot megreformáló kezdeményezésről szólt a negyedik előadás, amelyet Lantos Tamás (Markóc polgármestere, Ormánság Alapítvány képviselője) tartott meg. *A tájgazdálkodás lehetőségei az Ormánság „életre keltésében”* című előadás során a hagyományos, természetközeli gazdálkodást elősegítő Ős-Dráva programról számolt be a résztvevőknek. Az Ormánság számos vonatkozásban azonos határokkal rendelkező, magas szintű szerveződésként működött. A táj épségének és gazdagságának alapját a fokgazdálkodás képezte, amely magas szinten biztosította a népesség megélhetését. Ma azonban a táj egésze és részei (közösség, család, egyén, ökológiai rendszerek, vízháztartás stb.) szétesőben vannak, ami nagyrészt külső hatásoknak a következménye (önellátás elsorvasztása, rossz képzések, ingázás, funkcióvesztés stb.).

Az Ős-Dráva program megalkotói szerint optimális megoldás a Dráva természetes vízháztartásának teljes helyreállítása lenne, de elismerik, hogy ez jelenleg irreális elképzelés. Azonban mindenképpen olyan megoldásokat szorgalmazznak, amelyek a táj ökológiai állapotát javítják. Ilyen lehet például a lefolyástalan területeken a beérkező vízfolyások és a csapadékvízre alapozott vízviisszatartó vízgazdálkodás. Ennek azonban mindenképpen párosulnia kell a tájban élő emberek erősebb helyi közösséggé szerveződésének elősegítésével is. Véleménye szerint a magasabban fekvő, ármentes területeken is nagy mértékben kell csökkenteni a szántók és növelni az erdők és legelők részarányát. Előadása során számos térképen mutatta be az átalakításra javasolt területeket. A vita során a résztvevők nagy része támogatta a természetes élőhelyek revitalizációjára, kiterjesztésére és a táj adottságaihoz jobban illő gazdálkodási formák bevezetésére vonatkozó törekvéseket, de legtöbbször ezt lassabban és mérsékeltebb formában megvalósítva tudták elképzelni, mint az előadó.

Az utolsó előadás csak lazán kapcsolódott a korábban elhangzott témákhoz, de vitathatatlanul a természeti környezet egyik fontos károsító hatásáról, a fényszennyezésről szólt. *Csillagos Égbolt Rezervátum a Zselicben* című előadásában Dr. Kolláth Zoltán (tudományos tanácsadó, MTA Csillagászati Kutatóintézete) először tisztázta a fényszennyezés fogalmát és alapvetően káros ökológiai és gazdasági hatásait. Néhány rossz magyarországi példa után bemutatta, hogy milyen lámpatestekkel lehet elérni, hogy a mesterséges fényforrások csak a szükséges területeket világítsák meg. Bemutatta a Föld fényszennyezettségi térképét, amiről leolvasható volt, hogy hazánk a mérsékelten fényszennyezett területek közé tartozik. Ezek után beszámolt a zselici természetvédelmi területen kialakított Csillagos Égbolt Rezervátumról, amelynek célja, hogy megőrizze a terület fölösleges fényektől mentes, sötét égboltját. A táj adottságai ugyanis hazánkban a legjobbak közé tartozik ebből a szempontból, amit az előadó saját és mások által végzett égbolt-mérései is bizonyítanak. A kezdeményezés szerencsére egyre szélesebb körben kap támogatást (Világítástechnikai Társulat, Zselici Szövetség, DDNPI, Magyar Csillagászati Egyesület). Helyi szinten számos más programhoz kapcsolódnak és számos kedvező hatást várnak tőle, nem csak a természetvédelem szintjén (rendezvények, táborok, oktatás, ismeretterjesztés, falusi túrizmus).

Sajnos a tervezett hatodik előadás (Dr. Lóczy Dénes: *A környezetállapot-értékelés program javasolt táji indikátorai*) idő hiányában elmaradt.

A hidegtálás ebéd után a délutáni programok következtek. A résztvevők gépkocsival jutottak át a Tettyére. Itt megtekintették a hazánkban ritkaságszámba menő mésztufa barlangok egyikét, amelyet a DDNP 2008. márciusában nyitott meg a nagyközönség előtt. A laza tufában részben természetes, részben mesterségesen kialakított üregek és folyosók rendszerében kiállítás és filmvetítés mutatja be Pécs környékének geológiáját, valamint a Tettye-patak környékének területhasználat-változását, illetve az egykori barlanglakásokban folyó életet.

Ezt követően felsétáltak a Tettye-patak által létrehozott, a völgyet teljesen kitöltő mésztufa tömb tetejére, a Tettye-parkba. Itt átmentek Szatmári György pécsi püspök 16. század elején épített reneszánsz nyaralókastélyának romjai között a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának helyet biztosító Pintér-kert Arborétumba. Az 1920-as években kialakított, szépen gondozott kertben számos védett növényfaj is előfordul, többek között csodabogyók, farkasboroszlán, sőt a fokozottan védett bánáti bazsarózsa is. Sajnos októberben, a tenyészidőszak végén mindezekből keveset csodálhattak meg a résztvevők.

A pécsi munkaülés utolsó volt a három éves akadémiai ciklusokban tevékenykedő albizottság jelen periódusában.

A szervezők nevében köszönjük a MTA Pécsi Területi Bizottsága és a Duna-Dráva Nemzeti Park munkatársainak önzetlen segítségét, valamint a meghívott előadóknak a színvonalas és érdekes előadásokat.

Gyenezse Péter,
a leköszönő albizottság titkára, Pécs

Szegedi geográfus és földrajzos öregdiákok első találkozója (rövid összefoglaló, tapasztalatok)

A József Attila Tudományegyetemen 1993-ban indult meg a geográfusképzés, így mára már több száz hallgató fejezte be ilyen irányú tanulmányait a szegedi Alma Mater falain belül. Az itt végzett hallgatók munkavállalási esélyeiről és pályautjáról eddig nem sok információval rendelkezünk, ezért 2007–2008-ban felmérést végeztünk elsősorban a környezetkutató és a geoinformatika szakirányon, valamint a földrajztanári végzettségű hallgatóink körében. Ennek kapcsán egy a hallgatókat tömörítő Öregdiák Hálózatot is létrehoztunk.

A felmérés lezárásaként, illetve a hálózat aktiválása okán szerveztük meg 2009. február 28-án a Szegedi Tudományegyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszékén a szegedi geográfus és földrajzos öregdiákok első találkozóját. A találkozó konkrét céljai az alábbiak voltak: az általunk végzett munkavállalási és beiskolázási felmérések bemutatása és értékelése, a szakmai érdekérvényesítés problémáinak és lehetőségeinek megvitatása, és nem utolsósorban az egyetem és a volt hallgatók közötti szorosabb együttműködés, illetve a volt hallgatók közötti kapcsolat (később együttműködés) megalapozása.

Az eseményen mintegy 55 volt hallgatónk (70-80%-uk a szakmában dolgozik), illetve a Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék oktatói vettek részt. A találkozó egy délelőtti és egy délutáni ülésre tagolódott. A délelőtti ülést Mezösi Gábor tanszékvezető egyetemi tanár nyitotta meg. Ezután Sipos György vitaindító szándékkal bemutatta az 1993 és 2007 között végzett földrajztanár, illetve geoinformatika és környezetkutató szakirányos

geográfus hallgatók álláskeresésére, elhelyezkedésére, szakmai érvényesülésére vonatkozó elemzések eredményeit. Ezekből többek között kiderült, hogy az itt végzett hallgatók 60%-a a közszférában, míg 40%-a a versenyszférában helyezkedett el. 72%-a érzi úgy, hogy végzettségének megfelelően talált állást, azonban a szakmában való elhelyezkedés esélyét a statisztikáknál jóval rosszabbul ítélik meg az egyes megkérdezettek. A geoinformatikusok kivételével, idővel kimutatható a pályaelhagyás; a jelenlegi szakmai, munkahelyi elégedettség a földrajzos végzettségűek körében a legalacsonyabb.

Ezt követően Kovács Ferenc az utóbbi három év BSc-s jelentkezési adatainak térinformatikai feldolgozását elemezte. Rámutatott arra, hogy a hallgatók döntő többsége 100-150 km-es körzetből jelentkezik, ugyanakkor ezen a körön kívül is van néhány középiskola (pl.: Bonyhádon, Miskolcon, Székesfehérváron), ahonnan koncentráltan érkeznek diákok, elsősorban az itt tevékenykedő, szegedi kötődésű tanárok hatására. Végezetül Mezősi Gábor szólt a földrajzos-geográfus szakma szerveződésének külföldi példáiról, kiemelve a német ernyőszerkezetet és az alá integrálódó szakmai, kutatási és oktatási tömörüléseket. Véleménye szerint a magyar földrajzban a szakmai és a felsőoktatási szerveződések hiánya a legnagyobb gond, de a középiskolai tanárokat és a kutatókat képviselő hálózatok sem túl aktívak, érdekérvényesítésre alig képesek.

A fórum jellegű délutáni ülés címe *Szakma és együttműködés* volt. A vita első részét a szakmai kompetenciák meghatározása, a volt hallgatók munkahelyi tapasztalatainak megosztása uralta. A jelenlévők többsége úgy értékelte, hogy a munkaadók kezdenek tisztában lenni a geográfusok kompetenciáival, de a szakma körültekintő definiálására továbbra is hatalmas szükség lenne a szakirányú elhelyezkedés és az érdekérvényesítés megkönnyítése érdekében. Emellett sokan utaltak a más szakmákkal (mérnöki, környezetvédelmi) folytatott sokszor nem egyenrangú munkaerő-piaci versenyre, ahol nem feltétlenül az egyén felkészültsége játszik döntő szerepet. Néhányan azt is megemlítették, hogy a szakmai versenyszféra mindennapjaiban időnként a geográfus végzettségük elhallgatására kényszerülnek, annak érdekében, hogy egyenrangú félként kezeljék őket.

Mindezek a vélemények átvezették a megbeszélést az együttműködés lehetséges formáinak megvitatására. Az egyetem és a volt hallgatók közötti kapcsolat erősítését elsősorban a gyakorlati helyek célirányos bővítésével, valamint a szakmában dolgozók tapasztalatainak interaktív gyakorlatok keretében (MSc szinten) történő közvetítésével képzelték el a jelenlévők. A szakmán belüli fokozottabb együttműködés elősegítésére rövid távú célként a már létrehozott Öregdiák Hálózat szakmai adatbázissá történő bővítését jelölték meg. Ez tartalmazná többek között az egyes tagok szakmai kompetenciáit, ezáltal segítséget nyújtana a kapcsolatteremtéshez, valamint a szakma „öndefiniálásához”. Ezzel párhuzamosan felmerült az igény egy *Geográfus-Földrajzos Charta* megfogalmazására is, amely természetszerűen vonná maga után a szegedi kezdeményezés országos szintű kiterjesztését, a szakmai együttműködés széleskörű megalapozását (A charta szövegét a *Geográfus Hírlevél* következő számában tesszük közzé). Mindezekon túl egy az Öregdiák Hálózatot képviselő, a szakmai adatbázist menedzselő webfelület kialakítását is elhatározták az egybegyűltek. Ez később egy Geográfus Szakmai Szervezet, és az érdekérvényesítés kiindulópontja is lehetne.

A találkozót követően számos résztvevő fejtette ki azon véleményét, hogy az elhangzottak stimuláló erejűek voltak, és a szakmai együttműködés kialakítása és fejlesztése alapvető érdeke a geográfus társadalomnak. A legközelebbi találkozót terveink szerint 2010-ben tartjuk, de az egyeztetés és a hálózatépítés addig is folyamatos.

Sipos György, Szeged

Mezsgyevilágok

Illyés Zoltán, 2008: *Mezsgyevilágok. Etnikus interferenciák és nemzeti affinitások térbeli mintázatai a Kárpát-medencében*, ISBN 978-963-9465-47-3, ISSN 1585-3144, pp. 199, Lucidus Kiadó, Budapest.

Illyés Zoltán könyve a Lucidus Kiadó *Kisebbségkutatás könyvek* sorozatában jelent meg, és a szerző e tárggyal foglalkozó publikációit tartalmazza, mintegy összegezve az elmúlt tíz év terepmunkáit, levéltári kutatásait, forrásfeldolgozásait. Amint azt a kötet alcíme is jelzi, a nemzeti identitás ábrázolásait, ilyen vagy olyan irányban való átcsapásait vizsgálja a Kárpát-medence olyan térségeiben, ahol a különböző nyelvű, kultúrájú, vallási csoportok egymással való érintkezése a legkülönbözőbb változatokat hozta létre annak függvényében, hogy éppen melyek voltak a legnagyobb gazdasági, társadalmi kényszerek, milyen hatalmi konstelláció uralta a térséget, és nem utolsósorban, hogy az adott csoport milyen túlélési stratégiával próbálkozott.

A kötet három egységbe foglalja a tanulmányokat.

Az első rész néhány, a kisebbségkutatásban, illetve a tágabb értelemben vett társadalomtudományokban használt fogalom értelmezésével, továbbgondolásával foglalkozik, mintegy felvezetve azt a kutatói nézőpontot, amelyből a második és harmadik rész tanulmányai láttatják az identitásmódosulások fő mozgatóit a vizsgált csoportok esetében. A szerző ebbéli szándékát teszi világossá a mintegy két és féloldalmi előszó, mely fegyelmezett, lényegre törő fogalmazásaival akár önmagában is állhatna e könyvismertető helyett, mert valódi kedvet csinál nemcsak a témával foglalkozóknak, hanem az érdeklődő olvasók szélesebb táborának is. Hiszen a „kisebbségi kérdés” nagyon is része napjaink közbeszédének; s ha ezt a könyvet elolvassuk, arra is választ kapunk, hogy miként. Félreértés ne essék, a kötet nem valamely aktuálpolitikai diskurzus bírálata, aki ilyet keres benne, annak csalódnia kell. A könyv megmarad mindvégig a tárgyilagos kutató tényfeltárásainál, forrásidézéseinél, statisztikai összesítéseinél. Sodrását mégis azok a történetek adják, amelyek ezekből a tényekből kikerekednek...

A kutatók tábora biztosan nyugtázni fogja a határ fogalom kimerítő, számos szempontot felvillantó elemzését, a szórványértelmezés újabb adalékait, a nyelvsziget fogalmának megtisztítását; engem – a nem kisebbségkutatót – ebből a részből a „honvagyaturizmus”, mint „tér és identitásszervezés” ragadott meg leginkább, melyet a kivándorolt, kitelepített, elüldözött németek és azok leszármazottjainak cselekvésein keresztül mutat be a szerző. A képekben, visszaemlékezésekben, honlapokon újrateremtett imaginárius

haza, mely úgy, abban a formában, a közösség kollektív emlékezetében létezik, s mely mégis folyton arra sarkallja a közösség tagjait, hogy felkeressék az egykori szülőföldet, s ha csak egy múltó pillanatra is szimbolikusan birtokba vegyék a hazát, mely turisztikai célra szelődülve is az identitásörzés fontos összetevőjévé válik.

A kötet második része a kárpát-medencei német identitások és asszimilációs utak közül két fontos csoport életébe nyújt bepillantást, azt a kitüntetett korszakot tárgyalva, melyben az igazodási kényszerek átírták az identitás nemzeti összetevőit. A szepességi németek igazodáskényszerei a két világháború között azért különleges, mert van benne egy olyan erős regionális komponens, mely a „szepességiség” fogalmát tágabbra nyitja a német ajkú népességénél. Ez az elem különösen a két világháború közötti autonómiatörekvések idején volt erős, amikor a felvidéki németiség önálló helyét kereste az új Csehszlovák állam keretei között. De ugyanilyen figyelemre méltó e népcsoport egy részének erős magyar kötődése, mely olyan sajátos diglosszia kialakulásához vezetett, amelyben a lokális érvényességű „szülőföld-nyelv” a német mánta nyelvjárás, ugyanakkor az „emelkedett-nyelv” a magyar irodalmi nyelv.

A könyv harmadik része román-magyar interferenciákkal foglalkozik. Két tanulmány a XVII. században a Székelyföldre telepített görög katolikus románok asszimilációját tárgyalja, különös tekintettel azon diskurzusok ütközésére, melyek közül egyesek igyekeztek a közösséget a görög katolikus románságon belül tartani, mások viszont a magyar nemzet részévé integrálni. Az utolsó tanulmány, „közeli idegenek, távoli ismerősök” a székelyek és a magyarországiak sztereotípiáit tárgyalja a gyimesi csángókról, feltárva a székelyek negatív sztereotípiáinak történelmi gyökereit és a magyarországiak „etnográfiai idealizmusának” kortárs mozgatóit.

Ilyés Zoltán módszertanilag jól felépített gyűjteményes kötete világos gondolatvezetésével, pontos fogalmazásaival és nem utolsósorban izgalmas témaválasztásaival joggal tarthat igényt a szűkebb szakmán kívüliek érdeklődésére is. Az auktoritások precíz felsorolásán, a gondos fogalmi tisztázásokon, a szakmára jellemző terminus technikusok akadályain megéri átverekedni magunkat, már csak a saját sztereotípiáinkkal való szembesítés végett is.

Zajzon Ildikó, Budapest

Rövid hírek

Az Európai ProGeo Egyesület V. Nemzetközi Szimpóziumáról

A tavaly őszi horvátországi ProGeo-csoport szervezésében Rab szigetén került sor az Európai ProGEO Egyesület (*The European Association for the Conservation of the Geological Heritage*) V. Nemzetközi Szimpóziumára. A korábbi konferenciákhoz képest viszonylag kevesebb résztvevővel megrendezett szimpóziumon Cornwalltól az Urálig terjedően Európa számos tájának földtudományi örökségét (és azok védelmét) bemutató, valamint módszertani jellegű előadások hangzottak el. A konferenciához kapcsolódóan a horvát rendezők több rövidebb-hosszabb tanulmányutat is szerveztek egyes különleges földtani értékekkel

rendelkező horvátországi területekre. A konferencia keretében került sor az Európai ProGEO Egyesület Tanácsának ülésére és Közgyűlésére, ezek keretében egyúttal az egyesület tisztújítására, továbbá tiszteleti tagok választására és a következő konferencia helyszínének kijelölésére.

A tisztújítást illetően új elnököt és főtitkárt kellett választani, ugyanis Francesco Zarlunga elnöki és Bill Wimbledon főtitkári mandátuma lejárt. Az új elnök a korábbi főtitkár, Bill Wimbledon (Nagy-Britannia) lett.

Az MTA Földrajz I. Bizottság új tagjai

Az elmúlt év októberében megrendezték az MTA Földrajz I. (Társadalomföldrajzi) Bizottság újjáalakuló ülését, melyen megválasztották az új bizottság tagjait is. A választási eredmények kiértékelését követően az alábbi kollégák lettek az MTA X. Osztály Földrajz I. (Társadalomföldrajzi) Tudományos Bizottságának tagjai a 2008-2011 közötti időszakban (névsor szerint):

<i>név</i>	<i>születési év</i>	<i>tudományos fokozat</i>
Beluszky Pál	1936	DSc.
Berényi István	1934	DSc.
Csapó Tamás	1954	CSc.
Csatári Bálint	1949	CSc.
Dövényi Zoltán	1948	DSc.
Ekéné Zamárdi Ilona	1943	CSc.
Frisnyák Sándor	1934	DSc.
Hajdú Zoltán	1952	DSc.
Kiss Edit Éva	1961	védett DSc.
Michalkó Gábor	1969	CSc.
Nagy Gábor	1967	CSc.
Probáld Ferenc	1941	DSc.
Szörényiné Kukorelli Irén	1950	DSc.
Süli-Zakar István	1945	DSc.
Timár Judit	1955	CSc.
Tóth József	1940	DSc.

A Bizottságnak hivatalból tagja a két akadémikus, Mészáros Rezső és Marosi Sándor, valamint a két közgyűlési doktor képviselő Kocsis Károly és Kovács Zoltán. Ezzel a Földrajz I. Bizottság teljes létszáma 20 fő, amelyből az akadémikusok és nagydoktorok száma együttesen 14 fő (70 %).